

Notitie

Opdrachtgever: C. van Dongen, Project De Volgerlanden
Auteur: M. Groen
Betreft: Quick Scan De Volgerlanden –
De Hofjes / cluster A2
Projectnummer: 2663
Datum: 11 april 2022
Status: Definitief

Bureau Stadsnatuur

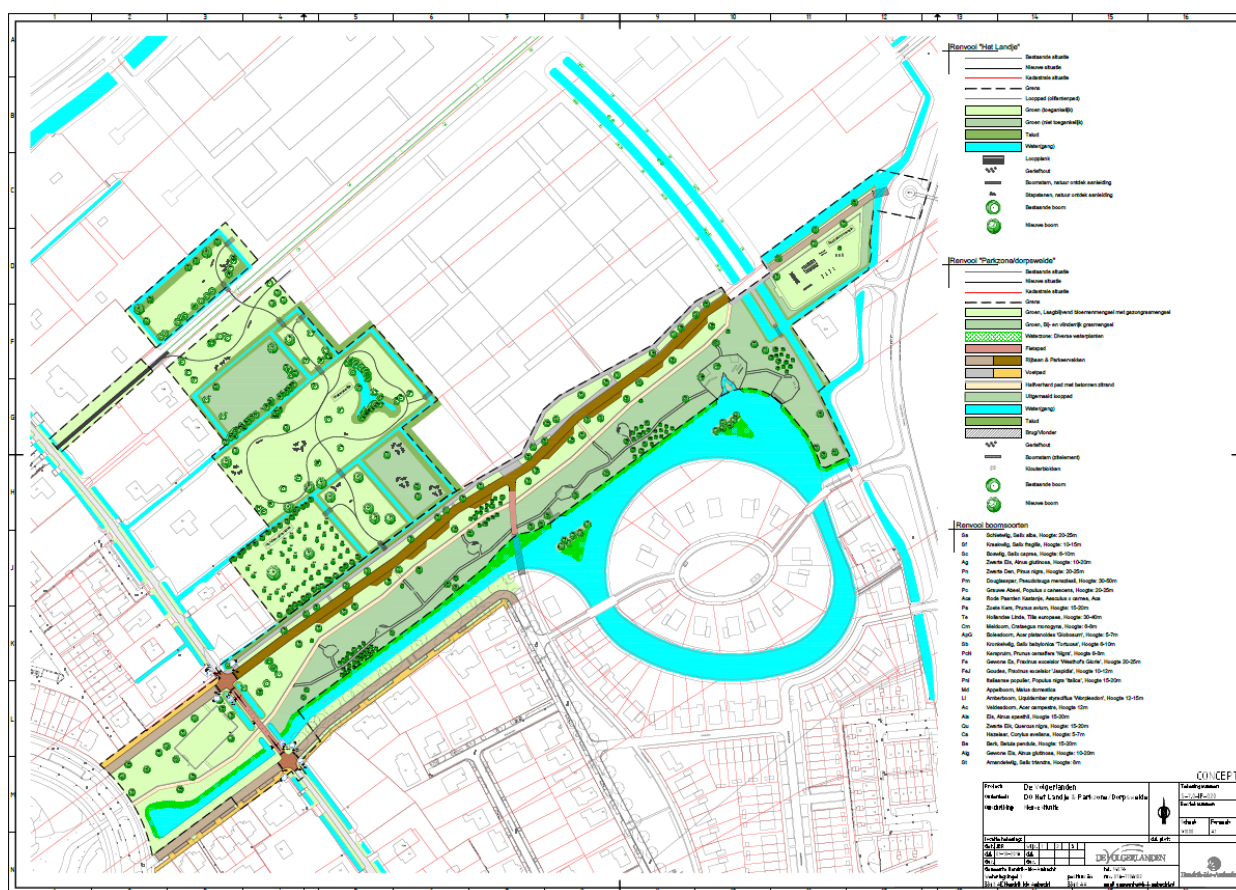
bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

Project De Volgerlanden, de realisatie van een grote woonwijk in Hendrik-Ido-Ambacht, heeft vanwege de ontwikkeling van gebiedsdeel 'De Hofjes / cluster A2' gevraagd om flora en fauna onderzoek. 'De Hofjes / cluster A2' is momenteel deels voorbelast met zand, maar ook zijn er wat groenstructuren en waterlichamen in het plangebied aanwezig, zie figuur 1. Er hoeven voor de verdere woningbouw ontwikkeling van De Hofjes geen bomen gekapt en sloten gedempt te worden. Vooruitlopend op de ontwikkeling van de Erfjes en Hofjes is aan de west- en zuidzijde Het Landje & Parkzone Dorpsweide aangelegd, zie figuur 2. De ontwikkelingen hebben mogelijk effect op beschermde soorten als bedoeld in de Wet natuurbescherming, indien deze aanwezig zijn. Om dit in beeld te brengen is een quick scan uitgevoerd. Dit verkennende onderzoek geeft inzicht in de potentie voor de aanwezigheid van beschermde soorten en de te verwachten effecten op beschermde natuurgebieden en houtopstanden.

Figuur 1. De ligging van 'De Hofjes / cluster A2' in Hendrik-Ido-Ambacht is aangegeven met een rood kader (bron: Project De Volgerlanden).

Figuur 2. Definitief ontwerp van Het Landje & Parkzone Dorpsweide (2018-10-01). Bron: Project De Volgerlanden.

Methodiek

Afbakening

De quick scan richt zich op de drie aspecten van de Wet natuurbescherming: soortenbescherming, gebiedsbescherming en bescherming houtopstanden. De quick scan richt zich op onder de Wet natuurbescherming strikt beschermde soorten. Dit zijn de soorten die beschermd worden op basis van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn alsmede landelijke wetgeving (waaronder vogels met jaarrond beschermde nest- of vaste verblijfplaats, Ministerie van LNV 2009). Op basis van art. 3.10 is een aantal soorten landelijk beschermd, waarvoor de provincies vrijstellingen kunnen instellen. Dit geldt in Zuid-Holland voor een aantal zoogdieren, amfibieën en planten (Provinciale Staten van Zuid-Holland 2016). Bij ruimtelijke ontwikkelingen is voor deze soorten geen ontheffing nodig maar geldt wel de Zorgplicht.

Soortenonderzoek

In het kader van de soortenbescherming is een veldinventarisatie in combinatie met een bureauonderzoek uitgevoerd. Het (potentiële) voorkomen van een beschermde plant- of diersoort is hierbij zoveel mogelijk in kaart gebracht. Middels een bureauonderzoek zijn actuele verspreidingsgegevens van beschermde soorten verzameld (o.a. RAVON 2021; FLORON 2021; De Vlinderstichting 2021a en 2021b; Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018; Creemers & Van Delft 2009). Dit levert een lijst op van beschermde soorten die in de omgeving voorkomen.

Eerder onderzoek

In 2020 heeft al een onderzoek naar beschermde soorten plaatsgevonden (Bakker 2020) voor ontwikkelingen in naastgelegen clusters (deelgebied C1 en C2) in de Volgerlanden en in 2021 onderzoek voor B2 (Bakker

2021). Door inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming per 1 januari 2017 is de beschermde status van een aantal soorten vervallen en is een aantal soorten toegevoegd aan de lijst van beschermde soorten. Voor zover relevant zijn de bevindingen van destijds meegenomen in het huidige onderzoek.

Veldinventarisatie

Op 7 maart 2022 is een veldinventarisatie uitgevoerd, waarbij gekeken is naar de (mogelijk) aanwezige beschermde soorten en de functie die het plangebied kan vervullen voor deze soorten. De weersomstandigheden waren voldoende om een betrouwbaar beeld van de situatie te krijgen (bewolgingsgraad onbewolkt, temperatuur 7°C, wind 4 Bft. Oost).

Onderzoeks gebiedsbescherming

In het kader van de gebiedsbescherming (art. 2.1 - 2.11 uit Wnb) is een bureaustudie uitgevoerd. Hierbij is een analyse gemaakt van de te verwachten externe effecten die kunnen optreden als gevolg van de werkzaamheden en de nieuwe inrichting van het terrein. De analyse heeft zich gericht op effecten op beschermde Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (voormalige Ecologische Hoofdstructuur). Wanneer wezenlijke effecten te verwachten zijn dan kan dit aanleiding zijn voor vervolgonderzoek, zoals het berekenen van de stikstofdepositie (in het kader van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering).

De bescherming van bossen, bomenlanen en monumentale bomen buiten de bebouwde kom is geregeld in art. 4.1 - 4.7 uit de Wnb. Voor bomen binnen de bebouwde kom kan een gemeente zelf bepalen of voorwaarden aan het kappen verbonden zijn.

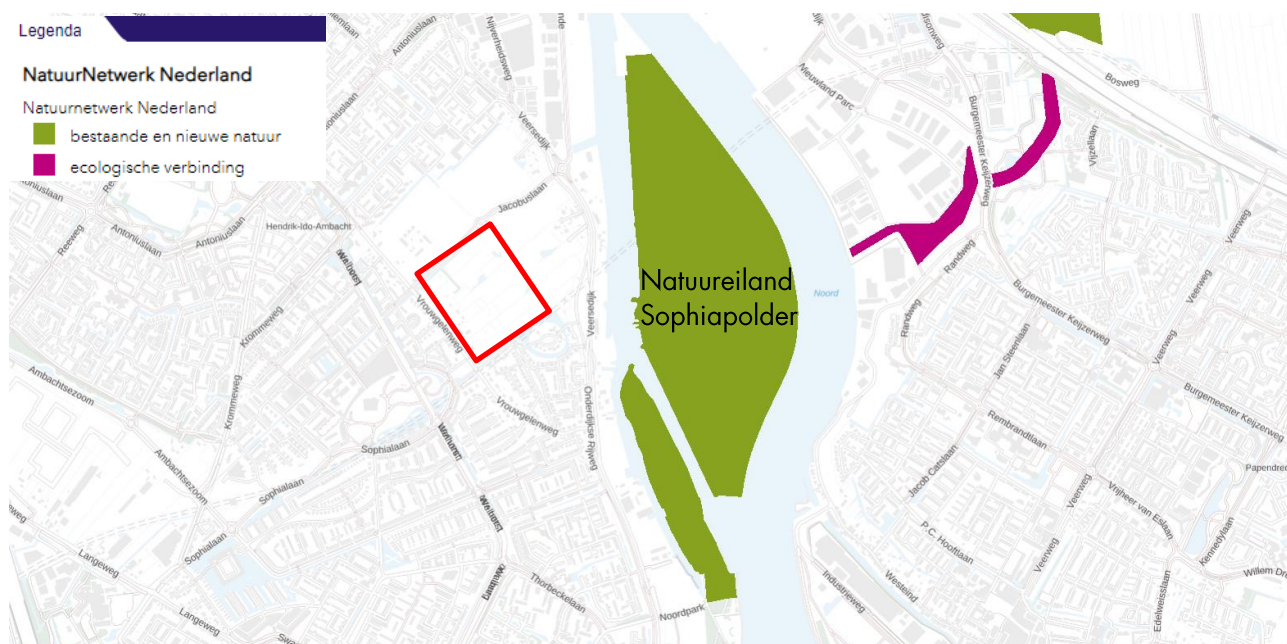
Resultaten

Gebiedsbeschrijving

Voor een impressie van het plangebied wordt verwezen naar de foto's in Bijlage 1. Het omvat een groot vlak bouwkavel dat voorzien is van een zandbed als voorbelasting, zie figuur B1. De kavels zijn omringd door watergangen voor de afvoer van regenwater. Aan de zuidwestzijde is een klein parkbos aanwezig, wat een restant is van een oud polderlandschap, inclusief sloten, zie figuur B3. Hier bevinden zich verschillende oude bomen, waaronder Italiaanse populieren, Witte abeel, wilgen en een aantal fruitbomen en dennen. Tevens zijn er een braamstruweel en een aantal houtwallen aanwezig en is de bodem bedekt met grassen afgewisseld met kruiden en bolgewassen. Het plangebied wordt doorkruist door het monumentale Perenlaantje, zie figuur B2.

Nabijheid van natuurgebieden

Het plangebied ligt niet binnen de invloedssfeer van enig Natura 2000-gebied of andere natuurgebieden met een beschermde status. Het dichtstbijzijnde NatuurNetwerk Nederland-gebied is de Sophiapolder, zie 3. Een directe externe werking op soorten of landschappelijke instandhoudingsdoelen in dit gebied als gevolg van de voorgenomen activiteit is uitgesloten. Bepaling van een indirecte externe werking, bijvoorbeeld potentiële gevolgen van stikstofuitstoot als gevolg van de realisatie van een woonwijk op deze locatie, valt buiten het kader van deze quick scan. Dit is als het goed is reeds in de planfase onderzocht.

Figuur 3. Kaart met hierop in het rood grofweg het plangebied (De Hofjes / cluster A2) omkaderd. Verder toont het de gebieden opgenomen in het Natuur Netwerk Nederland (NNN), met in het groen het Natuureiland Sophiapolder.

Beschermde houtopstanden

Het plangebied bevindt zich binnen de bebouwde kom van Hendrik-Ido-Ambacht. Hiermee vallen de bomen buiten de bescherming van beschermde houtopstanden zoals bedoeld in de Wet natuurbescherming. Desalniettemin, is het Perenlaantje (zie figuur B2) in het jaar 2018 door de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht opgenomen in de lijst waardevolle bomen in het Bomenbeleidsplan 2018-2033 (BOR 2018). Dat betekent dat deze perenbomen behouden moeten blijven en goed onderhouden moeten worden.

Soortenbescherming

In de onderstaande paragrafen worden de resultaten van de bureaustudie en het veldbezoek uiteengezet. Er wordt beschreven welke beschermde soorten binnen het plangebied en in de omgeving aanwezig kunnen zijn en welke functies het plangebied voor deze soorten kan hebben. Hierbij wordt aangegeven of effecten te voorkomen zijn of dat nader onderzoek naar een bepaalde beschermde soort noodzakelijk is.

Flora

Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat het plangebied voorziet in geschikte groeiplaatsen voor in het kader van de Wet natuurbescherming strikt beschermde plantensoorten. Het grootste deel bestaat uit een dik, recent aangebracht zandbed; alleen aan de randen is nog een oorspronkelijke vegetatie aanwezig. Deze bestaat op de meeste plaatsen hoofdzakelijk uit Riet *Phragmites australis*. Verder is de soort Reuzenberenklauw *Heracleum mantegazzianum* aangetroffen in het plangebied, zie figuur B6. De soort concentreert zich in het zuidwestelijke deel. Deze invasieve exoot hoeft volgens de wet niet weg te worden gehaald, maar is wel een aandachtspunt wanneer er gebouwd, dan wel gerecreëerd wordt in dit gebied. Reuzenberenklauw kan ernstige blaren opleveren na aanraking door mens en dier.

Insecten

In het plangebied komen geen situaties voor die zich kwalificeren als geschikt leefgebied voor enige beschermde insectensoort. Het verspreidingsgebied van Zuid-Hollandse soorten met een dergelijke status overlappen niet met het plangebied (De Vlinderstichting 2021a en 2021b).

Weekdieren

In het plangebied komen situaties voor die zich kwalificeren als geschikt leefgebied voor de Platte schijffhoren *Anisus vorticulus*, een waterslak vermeld in de Habitatrichtlijn. Vooral de watergangen in het groengebied aan

de westzijde bieden potentie, zie figuur B4. De Platte schijfhoren heeft een voorkeur voor oude poldersloten gevuld met waterplanten. Wanneer de watergangen worden aangetast is vervolgonderzoek daarom noodzakelijk. De landslakken Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* en Nauwe korfslak *Vertigo angustior*, die eveneens vermeld zijn in de Habitatrichtlijn, komen niet in de nabijheid van het plangebied voor en geschikte habitats zijn hier niet aanwezig.

Vissen

Binnen het plangebied is water aanwezig. In de omgeving van Hendrik-Ido-Ambacht komt plaatselijk de strikt beschermde Grote modderkruiper *Misgurnus fossilis* voor. De Grote modderkruiper is een soort die ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei prefereert. Het plangebied voorziet mogelijk in geschikt habitat voor deze soort in de vorm van de sloten in het westelijke deel van het plangebied, zie figuur B4. Verder zullen in de wateren algemeen voorkomende vissen aanwezig zijn. Voor deze soorten geldt ten allen tijde de Zorgplicht, zie bijlage 2. Bij het vergraven van watergangen moet het doden en verwonden van de aanwezige vissen en andere aquatische fauna voorkomen worden.

Amfibieën

Voor Europees beschermde amfibieën biedt het plangebied geen geschikte habitat. Op basis van de verspreidingsgegevens en de biotoopvoorkeuren (Creemers & van Delft 2009) van beschermde soorten kan de aanwezigheid uitgesloten worden. De Rugstreeppad, een soort die soms profiteert van pionierssituaties die ontstaan ten gevolge van graafwerkzaamheden, komt in de directe omgeving van het plangebied niet voor. Ook vormt het plangebied geen potentieel leefgebied voor de Ringslang *Natrix helvetica*. Het water rondom het plangebied is wel geschikt voor algemeen voorkomende amfibieën, zoals Gewone pad *Bufo bufo*, Kleine watersalamander *Lissotriton vulgaris* en Bruine kikker *Rana temporaria*. Deze soorten zijn nationaal beschermd, maar voor de provincie Zuid-Holland geldt een vrijstelling van ontheffing voor deze soorten (Provinciale Staten van Zuid-Holland 2016). Enkel vanuit de geldende Zorgplicht moet rekening gehouden worden met het voorkomen van deze soorten en tijdens de werkzaamheden moet het doden van individuen voorkomen worden.

Reptielen

In het plangebied komen geen situaties voor die zich kwalificeren als geschikt leefgebied voor enige beschermde reptielensoort. In de omgeving van het plangebied komen geen populaties van in Nederland inheemse beschermde reptielen voor (Creemers & van Delft 2009).

Vogels

Delen van het plangebied lenen zich als broedplaats voor vogelsoorten. De watergangen rondom de percelen en de daarin aanwezige oevervegetatie lenen zich als broedplaats voor vogels als Meerkoet *Fulica atra*, Grauwe gans *Anser anser*, Krakeend *Mareca strepera* en Waterhoen *Gallinula chloropus*. Tijdens het bezoek werd tevens een mannetje Grote zaagbek *Mergus merganser* waargenomen, zie figuur B8. Deze vogelsoort is een wintergast en broedt niet in Nederland. Op delen van de vlakke voorbelasting van deelgebied De Hofjes / cluster A2 kunnen soorten als Kleine plevier *Charadrius dubius* en Scholekster *Haematopus ostralegus* als broedvogel worden verwacht. Er moet wel worden opgemerkt dat er veel recreatie is in het gebied, met name mensen die honden uitlaten, waardoor broedmogelijkheden aanzienlijk kunnen slinken. De groengebieden en ruigte in het westelijke deel van het plangebied vormen verder potentieel broedgebied voor zangvogels. Ten tijde van het bezoek werden Putter *Carduelis carduelis*, Vink *Fringilla coelebs*, Pimpelmees *Cyanistes caeruleus*, Kleine karekiet *Acrocephalus scirpaceus*, Staartmees *Aegithalos caudatus* en Houtduif *Columba palumbus* in dit deel waargenomen. Tevens was een Ekster *Pica pica* bezig met het bouwen van een nest in een van de fruitbomen, zie figuur B7. Tenslotte, bevinden zich in de steile afgegraven zandhellingen potentiële broedlocaties voor IJsvogel *Alcedo atthis* en Oeverwaluw *Riparia riparia*, zie figuur B4 en B9. De meest kwetsbare periode van al deze soorten is de broedperiode. Deze periode loopt globaal van half maart tot en met half juli maar is soortafhankelijk. Een Meerkoet kan tot in september een broedpoging doen. Nesten zijn te allen tijde beschermd op het moment dat deze bezet zijn.

Potentie voor jaarrond beschermde soorten als uilen en roofvogels zijn alleen aanwezig in het westelijke parkbos-deel. Hier heeft tot 2020 een paar Buizerd *Buteo buteo* gebroed, een mogelijk broedpaar voor 2022 valt

derhalve niet uit te sluiten. Tijdens het huidige veldbezoek zijn geen nest en geen (baltsende) Buizerd(s) waargenomen. Voordat de bouwwerkzaamheden beginnen dient er uitsluitel te zijn of er een nest van deze soort aanwezig is. Indien dit het geval is en verstoring of vernieling aanneemelijk zijn, moet hiervoor een ontheffing worden aangevraagd.

Vleermuizen

Op basis van verspreidingsinformatie in de NDFF en de inrichting van het landschap rond het plangebied, moet qua vleermuizen in dit gebied vrijwel uitsluitend rekening worden gehouden met Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii* en Laatvlieger *Eptesicus serotinus*. Binnen het plangebied zelf bevindt zich geen voor vleermuizen geschikte bebouwing en bevinden zich geen bomen die geschikt zijn als vaste rust- of verblijfplaats voor vleermuizen of andere zoogdieren. Er zijn geen gaten in de bomen gevonden tijdens het veldbezoek. Ten tijde van het veldbezoek stonden de bomen nog niet in blad en waren de stammen goed te beoordelen. In het plangebied bevinden zich wel kleine waterpartijen en groenzones die zouden kunnen functioneren als foerageergebied, maar die op basis van hun geringe omvang niet essentieel zijn voor (een deel van) een lokale vleermuispopulatie.

Grondgebonden zoogdieren

Voor in Zuid-Hollandse context beschermde zoogdiersoorten is in de huidige situatie alleen potentie aanwezig voor de Steenmarter *Martes foina*. In het groene westelijke deel van het plangebied bevinden zich houtwallen en oude bomen die geschikt kunnen zijn als leefgebied. De Steenmarter is een soort met een groot aanpassingsvermogen en komt vooral voor in parklandschap, maar ook in volkomen bosloze gebieden, steengroeven en rotsige hellingen. De soort geeft voorkeur aan gebieden met kleinschalige landbouw, maar schuwt stedelijk gebied niet. Verder zijn groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat hij daar zijn voedsel zoekt. De soort beschikt over een zeer groot leefgebied (ca. 75 ha). Binnen hun vaste activiteitsgebied hebben Steenmarters altijd meerdere dagrustplaatsen. Het aantal kan globaal tussen vijf en twintig variëren. Slechts een gering aantal hiervan (3-5) wordt regelmatig gebruikt. Door de aanwezigheid van geschikt jachtgebied in het plangebied is het niet uit te sluiten dat de Steenmarter hier jaagt en eventueel ook een dagrustplaats heeft, bijvoorbeeld in de takkenrillen. De Steenmarter is in de nabije omgeving van het plangebied eerder waargenomen.

Het verjagen, vangen of doden van Steenmarters is alleen toegestaan indien ontheffing is verleend of gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ook is het verboden vaste rust- of verblijfplaatsen te verstoren. Om uitsluitel te krijgen over het voorkomen van de Steenmarter is vervolgonderzoek noodzakelijk. De aanwezigheid (en daarmee het gebruik van het gebied) kan worden vastgesteld door middel van het plaatsen van wildcamera's.

In het plangebied zijn verder onder meer de volgende zoogdiersoorten te verwachten: Bosmuis *Apodemus sylvaticus*, Huisspitsmuis *Crocidura russula*, Egel *Erinaceus europaeus*, Haas *Lepus europaeus* (gezien tijdens het bezoek, zie figuur B5) en Bruine rat *Rattus norvegicus*. Deze soorten zijn nationaal beschermd (art. 3.10 Wnb), maar voor de provincie Zuid-Holland geldt een vrijstelling van ontheffing voor deze soorten (Provinciale Staten van Zuid-Holland 2016). Enkel vanuit de geldende Zorgplicht (art. 1.11 Wnb) moet rekening gehouden worden met het voorkomen van deze soorten en tijdens de werkzaamheden moeten dieren die verschijnen de kans krijgen om te vluchten.

Binnen het plangebied komen verder geen omstandigheden voor die zich lenen voor strikt beschermde soorten, zoals de elders in Zuid-Holland voorkomende Noordse woelmuis *Alexandromys oeconomicus arenicola* en Waterspitsmuis *Neomys fodiens*; de aanwezige oevermilieus zijn te droog en daarmee ongeschikt als leefmilieu. Populaties van deze soorten komen in de nabijheid van het plangebied niet voor.

Conclusies en aanbevelingen

Project De Volgerlanden, de realisatie van een grote woonwijk in Hendrik-Ido-Ambacht, heeft vanwege de ontwikkeling van gebiedsdeel 'De Hofjes / cluster A2' gevraagd om flora en fauna onderzoek. Middels een

quick scan is gekeken naar (potentiële) aanwezigheid van beschermde soorten, mogelijke effecten op beschermde natuurgebieden en beschermde houtopstanden. Hieronder volgen de bevindingen en bijbehorende adviezen.

Er zijn in het plangebied potenties voor beschermde functionaliteiten van fauna aangetroffen, te weten mogelijk gebruik als broedgebied door vogels, het mogelijk voorkomen van Platte schijfhoren, het mogelijk voorkomen van Grote modderkruiper en het mogelijk voorkomen van Steenmarter.

Broedvogels

- In verband met het broedseizoen wordt aanbevolen om de eventueel nodige verwijdering van begroeiing in het plangebied uit te voeren in de periode 1 september - 1 maart. Bezette nesten van vogels zijn strikt beschermd; voor verwijdering van bezette nesten kan geen ontheffing worden verkregen. Met name de ruigtekruiden vormen hier een aandachtspunt.
- Wil men toch begroeiing verwijderen in het broedseizoen van te verwachten vogelsoorten, d.w.z. in de periode 1 maart tot 1 september, laat dan voorafgaand daaraan een inspectie uitvoeren door een deskundige op het gebied van de soorten in kwestie.
- Aanbevolen wordt om vegetatie in watergangen, waar mogelijk, te sparen. Haal alleen de vegetatie op het land weg daar waar gewerkt moet worden. Eventueel te verwachten vogels in watergangen vinden zo een leefgebied, ondanks de werkzaamheden.
- Wees, wanneer de bestaande situatie in De Hofjes / cluster A2 in april 2022 nog ongewijzigd is, bedacht op de vestiging van broedvogels. Laat een ecoloog vóór aanvang van werkzaamheden in deze periode een inventarisatie uitvoeren, dit is tevens verplicht voor de jaarrond beschermde soorten, in dit geval de Buizerd.

Grote modderkruiper

- De aanwezigheid van Grote modderkruiper in het plangebied kan op dit moment niet worden uitgesloten. De soort is doorgaans zeer lastig waar te nemen dan wel te vangen (BIJ12 2021). Indien voor de ontwikkelingen in het plangebied de watergangen gedempt moeten worden dient de aanwezigheid van de soort in de watergangen bekend te zijn. Om uitsluitel te geven over het voorkomen van de Grote modderkruiper in het plangebied raden wij, indien nodig, aan om eDNA samples te laten nemen in de watergangen van het plangebied. Wanneer de soort aanwezig blijkt dienen hiervoor vervolgstappen te worden genomen.

Platte schijfhoren

- De aanwezigheid van de Platte schijfhoren in het plangebied kan op dit moment niet worden uitgesloten. Indien voor de ontwikkelingen in het plangebied de watergangen gedempt moeten worden, dient de aanwezigheid van de soort in de watergangen bekend te zijn. Om uitsluitel te geven over het voorkomen van de Platte schijfhoren in het plangebied raden wij daarom aan om eDNA samples te laten nemen in de watergangen van het plangebied. Wanneer de soort aanwezig blijkt dienen hiervoor vervolgstappen te worden genomen.

Steenmarter

- Het voorkomen van en gebiedsgebruik door Steenmarter in het plangebied kan niet worden uitgesloten. Vervolgonderzoek door middel van wildcamera's is noodzakelijk om presentie van Steenmarter uit te kunnen sluiten dan wel aan te tonen in de voor deze soort geschikte delen, indien daar ontwikkelingen plaatsvinden.

Zorgplicht

- Respecteer bij uitvoering van werkzaamheden de wettelijke zorgplicht; een algemeen geldende fatsoensnorm ten aanzien van de omgang met natuur; ook de niet-beschermde soorten. Het betekent

dat vermijdbare schade aan planten en dieren (bijvoorbeeld overwinterende Egels in groenperken) moet worden voorkomen. In het plangebied kunnen bijvoorbeeld kleine zoogdieren, amfibieën en vissen voorkomen die onder de bescherming van art. 3.10 uit de Wet natuurbescherming vallen, maar waarvoor in Zuid-Holland een vrijstelling geldt (Provinciale Staten van Zuid-Holland 2016). Voor deze soorten geldt dat het onnodig doden of verwonden voorkomen moet worden. Bij de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met de kans dat een zoogdier in het plangebied loopt of dat zich vissen en amfibieën in het water bevinden. Wanneer deze dieren bij de werkzaamheden worden aangetroffen dan moeten ze de kans krijgen om het werkterrein te verlaten. Indien dit niet mogelijk is dan moet het dier voorzichtig verplaatst worden naar een geschikte plek in de omgeving en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Ook is het aan te raden om zo min mogelijk lichtvervuiling te veroorzaken voor eventuele verstoring van vliegroutes van vleermuizen. Dit kan eenvoudig voorkomen worden door geen verlichting aan te brengen in het plangebied. Indien toch gekozen wordt om het terrein 's nachts te verlichten dan dient dit tot een minimum beperkt te blijven.

Beschermde houtopstanden

- Het Perenlaantje is het jaar 2018 door de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht opgenomen in de lijst waardevolle bomen in het Bomenbeleidsplan 2018-2033 (BOR 2018). Dat betekent dat deze perenbomen moet blijven staan en goed onderhouden moet worden. Verder valt het plangebied binnen de bebouwde kom. Hiermee vallen de bomen buiten de beschermde houtopstanden zoals bedoeld in de Wet natuurbescherming.

Literatuur

Bakker, G. 2020. Quick scan De Volgerlanden- deelgebied C1 en C2. bSR-notitie 2220. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.

Bakker, G. 2021. Quick scan De Volgerlanden- deelgebied B2. bSR-notitie 2469. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.

BUJ2. 2021. Kennisdocument Grote modderkruiper, versie 2.0.

BOR. 2018. Bomenbeleidsplan 2018-2033. Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht.

Creemers, R. & Delft, J. van. (redactie). 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna deel 9. KNNV Uitgeverij, Zeist.

De Vlinderstichting. 2020a. NDFF Verspreidingsatlas dagvlinders. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/dagvlinders>, geraadpleegd op 26 oktober 2020. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.

De Vlinderstichting. 2020b. NDFF Verspreidingsatlas libellen. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/libellen>, geraadpleegd op 26 oktober 2020. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.

FLORON. 2020. NDFF Verspreidingsatlas planten. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/planten>, geraadpleegd op 26 oktober 2020. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046) te downloaden van de website van het Ministerie van EL&I.

Provinciale Staten van Zuid-Holland. 2016. Besluit van Provinciale Staten van Zuid-Holland van 9 November 2016, tot de vaststelling van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, met nummer 6949. Provinciaal Blad nr. 6788, 20 december 2016. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.

RAVON. 2020. NDFF Verspreidingsatlas amfibieën. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/amfibieen>, geraadpleegd op 26 oktober 2020. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.

Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels; wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht.

<http://www.libellennet.nl/>

<http://www.verspreidingsatlas.nl/>

<http://www.vlindernet.nl/>

<http://www.vogelatlas.nl>

<http://www.waarneming.nl>

<http://www.zoogdiervereniging.nl>

© Bureau Stadsnatuur | Westzeedijk 345 | 3015 AA Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
bSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

Bijlage 1 – Foto's van het plangebied

Figuur B1. De met zand voorbelaste delen van het plangebied.

Figuur B2. Het monumentale perenlaantje in het plangebied.

Figuur B3. Delen van het westelijke deel van het plangebied, bestaande uit parkbos en watergangen.

Figuur B4. Watergangen als restant van het polderlandschap in het westelijke deel van het plangebied, potentieel geschikt habitat voor Grote modderkruiper en Platte schijfhoren. Op de onderste foto is een zanderige kade te zien, dit vormt een potentiële broedlocatie voor IJsvogels.

Figuur B5. Haas vluchtend in het plangebied.

Figuur B6. Net opkomende Reuzenberenklauw in het westelijke deel van het plangebied.

Figuur B7. Ekster boven in een oude fruitboom druk bezig met het aanvoeren van takken voor een nest.

Figuur B8. Grote zaagbek in het plangebied tijdens het bezoek op 7 maart 2022.

Figuur B9. Potentiële broedlocatie voor Oeverzwaluwen in het noordwestelijke deel van het plangebied.

Bijlage 2 – Wettelijk kader

1. Inleiding

De Wet Natuurbescherming is per 1 januari 2017 van kracht en vervangt de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet 1998. De informatie hieronder vat de belangrijkste feiten samen met betrekking tot de bescherming van soorten via de Wet natuurbescherming, en is gericht op personen en instanties die te maken krijgen met de wet in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, beheer en onderhoud. Uitvoering van de wet valt onder de verantwoordelijkheid van de provincies, met uitzondering van grote infrastructurele projecten aan onder meer waterwegen; daarbij blijft de Rijksoverheid het bevoegd gezag. De inhoud van deze samenvatting betreft in eerste instantie de algemeen geldende verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming en in tweede instantie de Zuid-Hollandse context waarin deze verbodsbepalingen moeten worden toegepast. De aanvullende regelgeving rond bescherming van soorten in Natura 2000-gebieden wordt hier slechts kort besproken.

2. Doel van de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming beschermt de van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren en natuurgebieden.

3. Beschermingsregimes soorten

In de Wet natuurbescherming zijn drie categorieën soorten onderscheiden met een eigen beschermingsregime en daaraan gekoppelde verbodsbepalingen: vogels, habitatrichtlijnsoorten en overige soorten. Een soort kan niet onder meer dan één van deze regimes vallen. Vogels vallen per definitie onder het regime van de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn betreffen Europese beschermingsregimes waar met de verbodsbepalingen artikel 3.1 en 3.5 in de Wet natuurbescherming in Nederland invulling aan wordt gegeven. Het regime 'andere soorten', artikel 3.10, heeft betrekking op soorten die alleen vallen onder een nationaal beschermingsregime; deze soorten zijn niet vermeld in de Europese richtlijnen. De drie beschermingsregimes met hun verbodsbepalingen zijn hieronder weergegeven.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel B, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8 (bepalingen dat ontheffing of vrijstelling kan worden verleend, hier niet uitgebreid besproken), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel B, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de Bosmuis, de Huisspitsmuis en de Veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4. Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

De provinciale verordening bevat onder andere regels voor faunabeheereenheden en diverse vrijstellingen voor het bestrijden van schade en het uitvoeren van werkzaamheden. Ook is in de verordening opgenomen voor welke soorten een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (zie de soortenlijst verderop onder 'Beschermd andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)').

5. Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

In de provinciale beleidsregel staan onderwerpen als het verlenen van tegemoetkomingen in de faunaschade en de vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden.

6. Vogelsoorten met een (potentieel) ongunstige staat van instandhouding in Zuid-Holland (artikel 3.1)

Naar aanleiding van artikel 3.1 lid 5 heeft Bureau Stadsnatuur een lijst opgesteld van vogelsoorten waarbij verstoring van wezenlijke invloed kan zijn op de staat van instandhouding in Zuid-Holland. Het betreft soorten die als broedvogel in de provincie voorkomen en waarvoor onder de Flora- en faunawet reeds een jaarronde bescherming van nestlocaties en vaste rustplaatsen gold (de onder de Flora- en faunawet als 'categorie 1 t/m 4' gekwalificeerde soorten), aangevuld met soorten die op basis van actuele gegevens van Sovon een

ongunstige staat van instandhouding kennen (de voorheen als 'categorie 5' gekwalificeerde soorten met een negatieve populatietrend en/of een kleine, kwetsbare populatie) en waarvoor derhalve gemitigeerd of gecompenseerd zou moeten worden in geval van conflicterende ruimtelijke ontwikkeling en beheer.

Deze lijst is niet uitputtend en kan naar aanleiding van ontwikkelingen in de toekomst worden gewijzigd op basis van ecologisch zwaarwegende omstandigheden, zoals veranderingen in populatie-omvang of areaal van een soort. Het effect van de ingreep op de instandhouding van de soort is uiteindelijk leidend in de afweging of sprake is van een beschermde (en daarmee ontheffingsplichtige) situatie. Het gaat om de volgende 85 soorten:

Appelvink	Groene specht	Krooneend	Roerdomp	Tureluur
Baardmannetje	Grote gele kwikstaart	Kwak	Roek	Veldleeuwerik
Blauwe reiger	Grote karekiet	Kwartelkoning	Scholekster	Velduil
Boerenzwaluw	Grote mantelmeeuw	Kleine zilverreiger	Slechtvalk	Visdief
Bontbekplevier	Grutto	Lepelaar	Slobeend	Waterral
Boomvalk	Havik	Matkop	Snor	Watersnip
Bosuil	Huismus	Middelste zaagbek	Sperwer	Wielewaal
Bruine kiekendief	Huiszwaluw	Noordse stern	Spotvogel	Wilde eend
Buizerd	Grote zilverreiger	Nachtegaal	Spreeuw	Wintertaling
Dwergstern	Ijsvogel	Oeverzwaluw	Sprinkhaanzanger	Woudaap
Eider	Kerkuil	Ooievaar	Steenuil	Wulp
Gele Kwikstaart	Kievit	Patrijs	Steltkluut	Zomertaling
Gierzwaluw	Kleine bonte specht	Porseleinhoen	Stormmeeuw	Zomertortel
Goudvink	Kleine plevier	Purperreiger	Strandplevier	Zilvermeeuw
Graspieper	Kluut	Raaf	Tafeleend	Zwarte roodstaart
Grauwe Klauwier	Kneu	Ransuil	Tapuit	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Koekoek	Ringmus	Torenvalk	Zwartkopmeeuw

7. Beschermde habitatrichtlijnsoorten in Zuid-Holland (artikel 3.5)

Soorten uitsluitend vermeld in Bijlage II – Beschermingsregime artikel 3.5 alleen van toepassing in Natura 2000-gebieden.

De volgende 2 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen uitsluitend in voor deze soorten aangewezen Natura 2000-gebieden onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Nauwe korfslak	Zeggekorfslak
----------------	---------------

Soorten vermeld in Bijlage IV – Beschermingsregime artikel 3.5 van toepassing.

De volgende 39 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Groenknolorchis	Boomkikker	Otter	Meervleermuis	Dwergvinvis
Platte schijfthoren	Heikikker	Bosvleermuis	Rosse vleermuis	Gewone dolfin
Bataafse stroommossel	Kamsalamander	Franjestaart	Ruige dwergvleermuis	Gewone vinvis
Gevlekte witsnuitlibel	Poelkikker	Gewone baardvleermuis	Tweekleurige vleermuis	Griend
Groene glazenmaker	Rugstreeppad	Gewone dwergvleermuis	Vale vleermuis	Polvis
Rivierrombout	Zandhagedis	Gewone grootoorvleermuis	Watervleermuis	Tuimelaar
Houting	Bever	Kleine dwergvleermuis	Bruinvis	Witsnuitdolfijn
Steur	Noordse woelmuis	Laatvlieger	Bultrug	

8. Beschermde andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)

De volgende 35 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.10 (NB: betreft uitsluitend als 'wild' gekwalificeerde plantensoorten; bron: verspreidingsatlas.nl):

Blaasvaren	Grote leeuwenklauw	Stofzaad	Grote modderkruiper	Grijze zeehond
Bokkenorchis	Karhuizer anjer	Schubvaren	Kwabaal	Steenmarter
Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Smalle raai	Ringslang	Waterspitsmuis
Brede wolfsmelk	Knolspirea	Stijve wolfsmelk	Boomarmar	

Bruinrode wespenorchis	Moerasgamander	Tengere veldmuur	Damhert
Dreps	Naakte lathyrus	Wolfskers	Das
Echte gamander	Rozenkransje	Aardbeivlinder	Eekhoorn
Glad biggenkruid	Ruw paretzaad	Grote vos	Gewone zeehond

Soorten waarvoor in Zuid-Holland een vrijstelling geldt van beschermingsregime artikel 3.10

In Zuid-Holland is een vrijstelling van de verbodsbepalingen artikel 3.10 van toepassing op de volgende 22 soorten:

Bastaardkikker	Aardmuis	Egel	Konijn	Wezel
Bruine kikker	Bosmuis	Gewone bosspitsmuis	Ree	Woelrat
Gewone pad	Bunzing	Haas	Rosse woelmuis	
Kleine watersalamander	Dwergmuis	Hermelijn	Veldmuis	
Meerkikker	Dwergspitsmuis	Huisspitsmuis	Vos	

9. Geïntroduceerde soorten in Zuid-Holland

Soorten die zich door menselijk toedoen buiten hun natuurlijke areaal hebben gevestigd (geïntroduceerde soorten) vallen in Zuid-Holland niet onder de beschermingsregimes van artikel 3.1, 3.5 of 3.10, tenzij sprake is van een populatie die langer dan 50 jaren achtereen heeft standgehouden in de provincie (mond med. PZH, maart 2017). Voorbeelden in een Zuid-Hollandse context zijn beschermde plantensoorten uitgezaaid vanuit tuinen en Vroedmeesterpad, al dan niet moedwillig geïntroduceerd door terrariumhouders.

Plantensoorten die lokaal zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Knollathyrus	Echte gamander	Bergnachtsorchis	Wilde Weite
------------------------	------------	--------------	----------------	------------------	-------------

Diersoorten die zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Boomkikker	Muurhagedis	Vroedmeesterpad	Quaggamossel	Aziatische modderkruiper	Blauwband
------------	-------------	-----------------	--------------	--------------------------	-----------

De beschermde status van soorten als Muskusrat (sinds 1975 gedocumenteerd voor de provincie) en Nijlgans (eerste geval in 1967) kan op grond van het bovengeschetste 50 jaar-criterium ter discussie worden gesteld.

10. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgbeginsel (artikel 1.10 en 1.11) opgenomen: de intrinsieke waarde van soorten is vastgesteld in een doelbepaling en geldt voor alle soorten, los van een beschermingsregime. Het is een algemeen geldende fatsoenseis die erop neerkomt dat redelijkerwijs vermijdbare schade aan en versterking van planten en dieren moet worden voorkomen.

11. Wanneer ontheffing aanvragen?

Wanneer redelijkerwijs kan worden vermoed dat verbodsbepalingen ten gevolge van een voorgenomen activiteit worden overtreden, moet eerst worden bepaald of mitigerende (verzachtende) maatregelen de schade kunnen beperken of tenietdoen zodat het overtreden van het verbod kan worden voorkomen. Wanneer het overtreden van een verbod onvermijdelijk is en er moet worden gecompenseerd voor veroorzaakte schade, dan dient men een ontheffing aan te vragen. Het aanvragen van een ontheffing heeft alleen zin als de functionaliteit van een plangebied voor een beschermde soort voldoende nauwkeurig in beeld is gebracht. Meestal is hier een uitgebreid onderzoek voor nodig waarin rekening wordt gehouden met de seizoensactiviteit van een soort. Dergelijk onderzoek dient aan bepaalde richtlijnen te voldoen op basis waarvan de kwaliteit en volledigheid ervan worden gecontroleerd door de Omgevingsdienst (zie onder). Een randvoorwaarde is daarnaast dat een aanvraag vergezeld dient te gaan van een zogenaamd activiteitenplan. Hierin moet een initiatiefnemer van een potentieel schadelijke handeling het belang van de voorgenomen activiteit onderbouwen en aangeven welke mitigerende en/of compenserende maatregelen ten gunste van de soort(en) in kwestie worden getroffen.

12. Omgevingsvergunning via gemeente

Wanneer er sprake is van een omgevingsvergunning mogen ontheffingen voor beschermde soorten aanhaken. Bij aanhaken moet de gemeente een volledigheidstoets uitvoeren en verzorgt de gemeente de toetsing door de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met

inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Met de aanvraag van een omgevingsvergunning is een wettelijke beslistermijn gemoeid van maximaal 26 weken. De gehele aanvraag verloopt via de gemeente. Voor meer informatie, zie: <https://www.omgevingsloket.nl>

13. Losse ontheffing via provincie

Wanneer een ontheffing aangevraagd moet worden waarbij geen omgevingsvergunning nodig is, is de beslistermijn 13 weken met maximaal 7 weken verlenging. De gehele aanvraag verloopt via Omgevingsdienst Haaglanden. De leges bedragen EUR 1800,-. Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Voor meer informatie en aanvraagformulieren, zie:

<https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/aanvraag-wet-natuurbescherming.html>

14. Gedragscodes

Gedragscodes in het kader van de Wet natuurbescherming worden alleen gemeentelijk of branchebreed opgesteld en dienen te worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken. Bestaande gedragscodes die zijn goedgekeurd onder de Flora- en faunawet zijn, indien nog niet verlopen, nog altijd geldig voor de soorten die onder de Wet natuurbescherming onder één van de drie beschermingsregimes vallen. Voor nieuwe beschermde soorten waarvoor geen mitigerende maatregelen zijn vermeld in gedragscodes zal mogelijk een ontheffing noodzakelijk zijn. Voor soorten die niet (meer) onder een strikt beschermingsregime vallen hoeft niet per se te worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Er moet desalniettemin altijd rekening worden gehouden met de wettelijke zorgplicht.

15. Handhaving

Bij een vermoede overtreding van een verbodsbepaling in de Wet natuurbescherming kan handhaving worden ingeschakeld. In Zuid-Holland is de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) hiervoor verantwoordelijk. Voor meer informatie, zie:

<https://www.ozhz.nl/themas/natuur/>

Melding van een vermoede overtreding:

Telefoon: 078-770 85 85 / 0888-333 555

mail: meldingwnb@ozhz.nl

website: <https://www.ozhz.nl/themas/natuur/misstand-schade-of-verstoring-gezien/>

Overige contactgegevens:

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Afdeling Toezicht en Handhaving

Postbus 550

3300 AN Dordrecht